

Asia: VN/11517/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhdistelmävehennyksestä verotuksessa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

VM058:00/2022, VN/11517/2022

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhdistelmävehennyksestä verotuksessa

1 Yleistä

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa T&K-yhdistelmävehennyksestä. Teknolohiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Lausuntonne on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisenä on elinkeinoelämän järjestöjen yhteiset näkemykset ja lopussa Teknolohiateollisuus ry:n lisähuomioita esityksestä.

2 Elinkeinoelämän järjestöjen yhteiset näkemykset

Tässä osiossa esitetään elinkeinoelämän järjestöjen yhteiset näkemykset esitysluonnoksesta.

2.1 Yleishuomiot esityksestä

Elinkeinoelämän järjestöt pitävät ehdotettua T&K-verokannustinta tarpeellisena ja tavoitteiltaan kannatettavana. Erityisen tärkeää yrityksille on, että ehdotettu T&K-verokannustin on pysyvä. Yrityksille verotuksen ja toimintaympäristön ennakoitavuus on ehdottoman tärkeä tekijä pohdittaessa T&K-toiminnan sijaintipaikkaa. On hyvä, että esitetty lisävehennys on rakenteeltaan neutraali ja tarjolla kaikille T&K-toimintaa tekeville yrityksille koosta, toimialasta, tutkimus- ja kehityshankkeesta, sovellettavasta teknologiasta tai muista ominaisuuksista riippumatta.

On tärkeää, että Suomen julkisten innovaatiokannustimien järjestelmää, joka on perustunut suorille tuille, täydennetään pysyvällä ja laaja-alaisella T&K-toiminnan verokannustimella, jollainen on muodossa tai toisessa käytössä useimmissa kehittyneissä talouksissa. Kansainvälisen tutkimuksen mukaan T&K-verokannustimet tukevat erityisesti pk- ja midcap-yritysten innovaatiopanostusten lisäämistä.

Verotus on aina vain työkalu, jolla tavoitellaan jotakin merkittävää. Innovaatiotoiminnan lisäämiseen tähtävien julkisten kannustimien vahvistaminen on perusteltua vallitsevassa tilanteessa, jossa työn tuottavuutta on pystyttävä nostamaan ja tuotannon ekologisuutta vahvistamaan. Tarvitsemme T&K-panostuksia päästäksemme vähähiilitavoitteisiin ja irtautuaksemme mm. Venäjän fossiilisesta energiasta. Tarvitaan lisää tutkimukseen pohjaava uutta tietoa ja teknologiaa ja näille perustuvaa liiketoiminnan kehittämistä koko yritys kentässä, erityisesti pk-yrityksissä. Varovaistenkin arvioiden mukaan jo tehtyjen ilmastositoumusten toteuttaminen lisää puhtaiden teknologioiden kysyntää ja vähähiili-investointien tarvetta vähintään 20 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Tämä tarkoittaisi Suomen viennille arviolta kolmen miljardin euron vuosittaista kasvua.

Suomen tulee olla maa, jossa T&K-toimintaa kannattaa tehdä ja kasvattaa. Nykyisellään yrityksissä tehtävät TKI-investoinnit ovat vuosittain neljän miljardin euron tasolla. Kun yritys voi tehdä T&K-menoista ylimääräisen verovähennyksen, syntyy kannuste toiminnan kasvattamiseen Suomessa. Lisä-verovähennys jouduttaa innovaatiointensiteetin kasvua kohti tavoiteltua neljän prosentin tasoa bruttokansantuotteesta vuonna 2030 ja näin edistää talouden kilpailukyky- ja kestävyystavoitteiden saavuttamista.

Elinkeinoelämän järjestöjen kommentit tiiviisti:

- Erityisen tärkeää yrityksille on, että ehdotettu T&K-verokannustin on pysyvä.
- Kannatamme sitä, että kannustin on toimialan, teknologian ja myös yrityksen koon suhteen neutraali.
- On tärkeää, että kannustin kattaa yrityksen omasta T&K-toiminnasta aiheutuneet palkkakulut sekä ostettujen T&K-palvelujen kulut. Ostopalveluiden sisällyttäminen kannustimeen on erityisen tärkeää pk-yrityksille.
- Lakiehdotukseen otettu konsernikohtainen euroraja T&K-verovähennykselle on Suomen verojärjestelmän peruseräilyksen, erillisyytiöverotuksen, vastainen. Se kohtelee eri yhtiörakenteissa toimivia yhtiöitä epäneutraalisti. Suhteellisen prosenttiosuuden laskentatapa on käytännössä epäselvä, viivästyttää tilinpäätöksiä ja aiheuttaa yllättäviä veroseuraamuksia. Konsernikohtaisuus pitää ehdottomasti poistaa ehdotuksesta.
- T&K-toimintaa on mahdoton määritellä tyhjentyvästi. Kannatamme hallituksen esityksessä olevaa linjaa, jonka mukaan verovelvollisen lisävähennykselpoisuuden arvioinnissa on sovellettava ennemmin laajaa kuin suppeaa tulkintaa. Verohallinnolta tulee saada kattava ja selkeä tulkintaohje mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

- Kannatamme vahvasti sitä, ettei verokannustimessa ole hanke- tai projektisuunnitelmavaatimusta, ja että malli kattaa lain voimaantulon jälkeen aiheutuneet vähennyksen kattamat kulut riippumatta siitä, onko kyseinen tutkimus- tai kehitystyö alkanut ennen vai jälkeen lain voimaantulon. Tämä on tärkeää myös murrettujen tilikausien yrityksille.
- Kannatamme sitä, että vähennys kasvattaa tappiollisen yrityksen tulevina vuosina vähentämiskelpoisen tappion määrää. Varsinkin nuorten tai voimakasta kasvua tavoittelevien yritysten kannalta ja muutoinkin tässä vaikeassa taloustilanteessa kaikkien yritysten osalta on tärkeää, että ehdotuksen mukaan lisävähennys otetaan huomioon verovuoden tappiota vahvistettaessa.
- Arvostamme, että hallituksen esitysluonnoksessa on pyritty vertailemaan erilaisia mahdollisuuksia ja löytämään mahdollisimman hyvin Suomeen sopiva malli. Valitettavasti valittu hybridimalli tekee T&K-verokannustimesta hallinnollisesti raskaamman. Mikäli hybridimalli tulee voimaan, tuemme sitä, että edellisen vuoden T&K-kuluja käytetään vertailuarvona. Tämä hillitsee hallinnollista työmäärää.

2.2 Yksityiskohtaiset huomiot esityksestä

T&K-toiminnan määritelmä

Kuluiltaan lisävähennyskelpoiseksi katsottaisiin sellainen toiminta, joka on luovaa ja systemaattista toimintaa tiedon lisäämiseksi ja tiedon käyttämistä uusiin sovelluksiin ja jolla tavoitellaan jotain olennaisesti uutta. Tämä vastaisi Tilastokeskuksen tilastoinnissa sekä hallituksen esityksessä valtion T&K-toiminnan rahoituslaiksi käytettyä T&K-toiminnan määritelmää.

Koska T&K-toiminnan käsite on mahdoton määritellä tyhjentävästi, on mielestämme perusteltua, että viranomaisen pyrkii verovelvollisen lisävähennyskelpoisuuden arvioinnissa enemmän laajaan kuin suppeaan tulkintaan. Siinä määrin kuin se on mahdollista, verovelvollisille on myös tarjottava konkreettisia esimerkkejä siitä, millainen toiminta luetaan lisävähennyksen piiriin ja millainen ei. Määrittelyongelmien vuoksi on hyvin tärkeää, että T&K-verovähennysmalli on pysyvä. Määritelmä täsmentyy ajan myötä, kun kokemusta ja tulkintaohjeita saadaan lisää.

Konserniyhtiön verotus

Ehdotetun lain 6 §:n mukaan konserniin kuuluvan verovelvollisen osalta sekä yleisen että ylimääräisen lisävähennyksen 500 000 euron enimmäismäärä on konsernikohtainen. Kukin konserniin kuuluva verovelvollinen tekisi lisävähennyksen omassa verotuksessaan siltä osin, kuinka suuren suhteellisen prosenttiosuuden kyseisen yrityksen omat vähennyksen kattamat T&K-menot ovat koko konsernin vastaavien T&K-menojen kokonaismäärästä.

Esitysluonnoksessa todetaan, että yläraja säädettäisiin konsernikohtaiseksi aggressiivisen verosuunnittelun estämiseksi, jotta konserneissa ei voitaisi keinotekoisesti toimintaa järjestelemällä hyödyntää ylärajaa useankertaisesti. Esitysluonnoksen vaikutusarvioinnissa ei ole arvioitu ylärajan konsernikohtaisuuden vaikutuksia. Esitysluonnoksessa ei ole myöskään väitetty, että jo olemassa oleva erillisyyhtiökohtainen tutkimusyhteistyövähennys olisi johtanut keinotekoisin järjestelyihin konserneissa.

Ylärajan konsernikohtaisuus vaikuttaisi laajasti suomalaisten konserniin kuuluvien yhtiöiden oikeuteen tehdä esitetty T&K-lisävähennys. T&K-toiminta on konsernien sisällä järjestetty eri tavoin kunkin konsernin liiketoimintoihin nähden tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Olemassa olevaan liiketoimintaan liittyvää T&K-toimintaa saatetaan esimerkiksi harjoittaa toimintokohtaisesti eri konserniyhtiössä ja erillään uusiin innovaatioihin liittyvästä T&K-toiminnasta. Kuitenkin kaikissa konserneissa siirtohinnoittelusäännökset ohjaavat T&K-kulujen allokoitua erillisyyhtiöille.

Esitetyn lain 1 §:n mukaan yleiseen ja ylimääräiseen lisävähennykseen olisi oikeutettu vain omaan elinkeinotoimintaansa tai maatalouteensa liittyvää tutkimus- ja kehittämistoimintaa harjoittava verovelvollinen. Lisäksi ehdotetun lain 7 §:n 3 momentissa säädettäisiin, ettei yleistä tai ylimääräistä lisävähennystä saa tehdä saadusta konserniavustuksesta. Kun lisäksi otetaan huomioon edellä mainitut siirtohinnoittelusäännökset, ei käytännössä ole mahdollista, että konsernit voisivat esitysluonnoksessa väitetyllä tavalla keinotekoisesti pilkkoa T&K-toimintaa useaan eri yhtiöön hyödyntääkseen T&K-vähennyksen useamman kerran. Näin ollen konsernikohtainen yläraja on perusteeton ja mutkistaisi T&K-lisävähennystä tarpeettomasti.

Verovähennyksen konsernikohtainen enimmäismäärä sotisi Suomen verojärjestelmän peruseriaatteita vastaan. Kuten esitysluonnoksessa on todettu, Suomen elinkeinoverotusjärjestelmä perustuu erillisyyhtiöperiaatteelle, eikä meillä ole käytössä konsolidoitua konserniverotusjärjestelmää. Konsernikohtaisen ylärajan asettaminen verokannustimelle olisi Suomen verojärjestelmän kannalta yhteensopimaton toimenpide. Mikäli T&K-verovähennyksen myötä Suomen verojärjestelmään tuodaan konserniverotuksen elementtejä, kyseessä on fundamentaalinen yritysverojärjestelmän muutos.

Hallinnollisesti konsernikohtaisesti laskettava yläraja olisi raskas ja epäselvä, kun yksittäisen konserniyhtiön verotettava tulos riippuisi koko konsernin T&K-kulujen määrästä. Mikäli jonkun konserniyhtiön luvuissa tapahtuisi muutoksia, jokaisen konserniyhtiön verotusta ja tilinpäätöstä tulisi oikaista jälkikäteen. On selvää, että konsernikohtainen yläraja lisäisi hallinnollista taakkaa ja siten heikentäisi T&K-verokannustimen käytettävyyttä.

Edellä lausutuun perustein vaadimme, että konsernikohtaisuutta koskeva 6 § poistetaan lakiehdotuksesta tarpeettomana ja Suomen verojärjestelmän vastaisena.

Yleinen lisävähennys ja ylimääräinen lisävähennys

Esitetty lisävähennys olisi yhdistelmävähennys eli niin kutsuttu hybridimalli. Se muodostuisi yleisestä lisävähennyksestä (perusosa), joka perustuisi T&K-menojen kokonaismäärään, ja ylimääräisestä lisävähennyksestä (inkrementaalinen osa), joka perustuisi T&K-menojen lisäykseen verrattuna edelliseen verovuoteen. Kannustinta sovellettaisiin yleisen lisävähennyksen osalta ensimmäisen kerran vuodelta 2023 toimitettavassa verotuksessa ja ylimääräisen lisävähennyksen osalta ensimmäisen kerran verovuodelta 2024 toimitettavassa verotuksessa.

Yleinen lisävähennys olisi 50 prosenttia verovelvollisen omaan T&K-toimintaan liittyvistä palkka- ja ostopalvelumenoista ja sen enimmäismäärä olisi verovuonna 500 000 euroa ja alaraja 5 000 euroa. Ylimääräinen lisävähennys olisi 35 prosenttia verovelvollisen T&K-toiminnan menojen lisäyksestä ja sen enimmäismäärä verovuonna olisi 500 000 euroa. Alarajaa ei olisi. T&K-toiminnan menojen lisääntymisenä otettaisiin huomioon enintään 50 prosentin suuruinen lisäys edelliseen vuoteen verrattuna.

Pidämme tärkeänä, että verokannustimen painopiste on T&K-toiminnan menojen kokonaismäärässä eli yleisessä lisävähennyksessä. T&K-menojen lisääntymiseen perustuvaan ylimääräiseen lisävähennykseen suhtaudumme varauksellisesti.

Kaikki T&K-toiminta on kannatettavaa. Tasaiset T&K-investoinnit ovat yhtä tärkeitä kuin alati kasvavat. Esimerkiksi investoinnit digivihreään uudistamiseen ovat hyvinvoinnin ja yhteiskunnan sekä koko maailman kannalta elintärkeitä, vaikka T&K-investoinnit eivät kasvaisi joka vuosi. Yritykset, jotka ovat investoineet aina voimakkaasti ja tasaisesti T&K-toimintaan, putoavat inkrementaalisen tuen ulkopuolelle (esim. startup-yritykset). Tutkimus- ja kehittämistoiminta on pitkäaikaista, jatkuvaa toimintaa. Tuen ei tule ohjata toimintaa vuosittaisen vertailukeskiarvon perusteella. T&K-toiminnan luonteeseen kuitenkin kuuluu se, että toiminnan tulee jossakin vaiheessa olla tuloksellista. Innovaatio pitää saada tuotantoon ja myyntiin. Siksi ei pidä vaatia T&K-toiminnan jatkuvaa kasvua.

Ylimääräisessä lisävähennyksessä verrataan lain kattamia T&K-kuluja vuosittain vertailuarvoon. Tämä on hallinnollisesti raskaampi, epäselvempi ja ennakoimattomampi malli ja aiheuttaa näin tarpeettomia lisäkuluja yrityksille ja viranomaisille. Ylimääräinen lisävähennys saattaa lisätä joidenkin yrityksen kannusteita lisätä T&K-panostuksiaan. Tarkkoja vaikutuksia on kuitenkin vaikea etukäteen ennustaa. Lisäksi se pakottaa verokannustimella asetetun 100 miljoonan euron budjettirajoitteen tähden asettamaan yleisen lisävähennyksen tason alhaisemmaksi kuin olisi sen kannalta optimaalista heikentäen koko instrumentin vipuvaikutusta.

Ylimääräinen lisävähennys tulee voimaan 2024, jotta vuodelta 2023 saadaan vertailuarvo. Tämä voi aiheuttaa epätarkoituksenmukaisen kannustimen siirtää T&K-investointeja vuodella, jotta saadaan sekä yleinen että ylimääräinen lisävähennys käyttöön.

Esitämme, että ylimääräisestä lisävähennyksestä luovutaan ja että vastaavasti yleisen lisävähennyksen suuruutta kasvatetaan. Mikäli ylimääräinen lisävähennys kuitenkin sisällytetään lakiin, on kannatettavaa tehdä se hallituksen esitykseen otetulla mallilla, jossa inkrementaalinen osuus pohjaa edellisen vuoden vertailuarvoon ja yleisen lisävähennyksen kanssa samaan kulupohjaan. Mikäli ylimääräisestä lisävähennyksestä ei luovuta, on vähintäänkin arvioitava ylimääräisen lisävähennyksen vaikutuksia ajan kuluessa ja kokemusten karttuessa ja tehtävä tämän pohjalta tarvittaessa muutoksia verokannustimeen tulevina vuosina.

Lisävähennykseen oikeuttavat menot

Kannatamme vahvasti sitä, että ehdotettu lisävähennys kattaa T&K-toiminnan palkkamenojen lisäksi T&K-toiminnan ostopalveluiden menot. Soveltuvia palveluita voisi jatkossa hankkia korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten lisäksi myös muilta toimijoilta, mukaan lukien yrityksiltä.

Pidämme kannustinvaikutuksen näkökulmasta hyvänä ja tärkeänä, että lisävähennys kattaa myös alihankintana tehdyn T&K-toiminnan menot. Tämä kannustaa T&K-toimintaan erityisesti pienempiä yrityksiä, joilla ei monestikaan ole palkattua T&K-henkilöstöä tai tarvittavia T&K-osaajia ei ole saatavilla palkattavaksi. Siksi T&K-palveluita tulee voida ostaa myös yrityksen ulkopuolisilta osaajilta. Myös Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA totesi tutkimuksessaan, että kansainvälisen tutkimuksen perusteella näyttäisi järkevältä kattaa myös tällaiset ulkopuoliset T&K-palvelut.

Lisävähennyksen piiriin kuuluvien, T&K-toiminnan toteuttamiseksi ostettujen palveluiden ala on syytä pitää mahdollisimman laajana ja joustavana, koska yritysten tarpeet ja hankkeet vaihtelevat.

Rajapinta muiden T&K-toimintaa tukevien keinojen kanssa

T&K-verokannustimen tulee olla lisäkeino – ei korvaava keino – vauhdittaa yritysten T&K-toimintaa. Suorat tuet ovat hyvin tärkeitä yrityksille jatkossakin. Verovähennysinstrumentin ei tule olla ristiriidassa Business Finlandin ja ELY-keskusten tuki-instrumenttien kanssa. Siksi katsomme perustelluksi sen, että lisävähennystä ei myönnettäisi siltä osin kuin verovelvollinen on saanut suoraa valtiontukea tai muuta julkista tukea lisävähennyksen perusteeksi muutoin hyväksyttäviin T&K-toiminnan menoihin. Verovelvollinen olisi kuitenkin oikeutettu lisävähennykseen niiden T&K-toiminnan menojen osalta, joihin julkista tukea ei ole saatu. Pidämme tätä hyvänä linjauksena, joka kannustaa yrityksiä kasvattamaan omarahoitusosuuttaan suoraa julkista tukea sisältävissä T&K-hankkeissa.

Esitettyä lakia sovellettaisiin rinnakkain T&K-toiminnan lisävähennyksestä verovuosina 2021–2027 annetun lain mukaista lisävähennystä koskevien säännösten kanssa siten, ettei ehdotetun lain mukaisia lisävähennyksiä saisi samoista tutkimusorganisaatioilta hankittujen T&K-palveluiden menoista, joista on myönnetty toisen lain mukainen lisävähennys.

3 Teknologiateollisuus ry:n lisähuomiot esityksestä

Teknologiateollisuus ry kannattaa lämpimästi yrityksen omaan T&K-toimintaan kohdistuvan T&K-verokannustimen käyttöönottoa Suomessa. Kiitämme siitä, että laista on pyritty tekemään mahdollisimman vaikuttava ja käytettävä, Suomelle toimiva malli. Aiemman T&K-verokannustimen ongelmakohtia on pyritty aktiivisesti ratkaisemaan ja mallia on saatu monelta osin paremmaksi. Tärkein parannus on se, että malli on pysyvä. Mallissa on kuitenkin yksi kriittisen ongelmallinen kohta, konsernikohtaisuus, joka ehdotuksesta tulisi ehdottomasti poistaa.

Teknologiayritykset ovat ilmoittaneet kantavansa oman puolensa T&K-investointien kasvattamisesta. Teknologiateollisuus ry ja Metallinjalostajat ry ilmoittivat viime vuoden lopulla, välittömästi TKI-työryhmän tulosten julkistamisen jälkeen, että yhteensä 57 jäsenyritystä sitoutuu tekemään oman osansa TKI-panostuksista, mikäli TKI-työryhmän esitykset T&K-rahoituslaista ja T&K-verokannustimesta toteutetaan kuluvan hallituskauden aikana. Sitoutuneiden yritysten määrä on vuoden aikana kasvanut. Otamme ilolla vastaan uutisen, että T&K-verokannustin tullaan saattamaan voimaan vuoden 2023 alusta alkaen. Käytettävyyden vuoksi toivomme, että Verohallinnon ohje T&K-verokannustimesta on havainnollinen, selkeä ja se saadaan ajoissa.

3.1 Inkrementaalinen malli monimutkaistaa T&K-verokannustinta

Kuten elinkeinoelämän järjestöjen yhteisissä kommentteissa todetaan, Teknologiateollisuus pitää tärkeänä, että verokannustimen selkeä painopiste on T&K-toiminnan menojen kokonaismäärässä eli yleisessä lisävähennyksessä. T&K-menojen lisääntymiseen perustuvaan ylimääräiseen lisävähennykseen suhtaudumme varauksellisesti. Inkrementaalisisessa mallissa verrataan T&K-kuluja vuosittain vertailuarvoon. Tämä on hallinnollisesti raskaampi ja epäselvempi malli. Pienetkin muutokset mallissa, kuten mitä T&K-kuluja laki kattaa, voivat aiheuttaa epäselvyyttä. Nyt T&K-verokannustin kattaa henkilöstön palkkakulut ja ostopalvelut. Mikäli myöhemmin T&K-kuluksi halutaan laskea myös vaikkapa ohjelmistokuluja, jouduttaneen vertailuarvo laskemaan jälkikäteen edelliseltä vuodelta manuaalisesti.

Inkrementaalinen malli voi aiheuttaa kannustimen lykätä T&K-investointia, kun investoinnille saa 2024 alkaen ylimääräisen lisävähennyksen. On vaikea ymmärtää, miksi lailla tosiasiaa luodaan kannustin keinotekoisesti jaksottaa tai pätkii T&K-toimintaa. Ei ole yritysten toiveen tai toiminnan mukaista luoda lailla verokannuste vertailuarvon alentamiselle vuorovuosittain, jotta taas seuraavana vuonna saa ylimääräisen lisävähennyksen. Kuten elinkeinoelämän järjestöjen yhteisissä kommentteissa todetaan:

- Kaikki T&K-toiminta on kannatettavaa.

- Tutkimus- ja kehittämistoiminta on pitkäaikaista, jatkuvaa toimintaa.
- Tuen ei tule ohjata toimintaa vuosittaisen vertailukeskiarvon perusteella.

Esitämme, että ylimääräisestä lisävähennyksestä luovutaan ja että vastaavasti yleisen lisävähennyksen suuruutta kasvatetaan. Tämä voitaisiin esimerkiksi tehdä nostamalla yleisen lisävähennyksen maksimirajaa kohti 1 miljoonaa euroa ja vähennysprosentti 50 %:sta vähitellen 100 %:iin. Tulevan hallituskauden aikana tulee seurata verokannustimen vaikuttavuutta ja tulevaisuudessa nostetaan kattoa, mikäli rahaa on.

Mikäli ylimääräinen lisävähennys lakiin kuitenkin sisällytetään, tehtäköön se hallituksen esitykseen otetulla mallilla, jossa inkrementaalinen osuus pohjaa edellisen vuoden vertailuarvoon ja yleisen lisävähennyksen kanssa samaan kulupohjaan.

3.2 Konsernikohtaisuus tulee poistaa

Aiemmin lausunnossa elinkeinoelämän järjestöjen yhteisinä kommentteina esitetyn lisäksi haluamme vielä korostaa lakiehdotuksessa olevassa konsernikohtaisen enimmäismäärän mallissa olevia epäkohtia. Esitysluonnoksessa todetaan, että Suomessa verolainsäädännön vahvana pääsääntönä on erillisyyhtiöperiaate. Konsernikohtaisen ylärajan asettaminen olisi esityksen mukaan poikkeuksellinen toimenpide verojärjestelmässämme. Tästä huolimatta T&K-verokannustinmalliin ehdotetaan konsernikohtaista ylärajaa lisävähennyksille.

Tavoite ja syy koko T&K-verokannustimen säätämiseksi on saada lisää T&K-toimintaa. Konsernikohtainen raja sotii tätä tavoitetta vastaan. Kaikki T&K-toiminta ei olisikaan tavoiteltavaa tai toivottua. Konsernikohtaisuus kohtelee yrityksiä epäneutraalisti ja epäreilusti. Konserniin kuuluvan pk-yhtiön T&K-toimintaa ei katsota yhtä arvokkaaksi kuin itsenäisen pk-yhtiön. Konserniin kuuluvan pk-yhtiön vähennyksen määrää rajoittaa isompien konserniyhtiöiden T&K-toiminta. Esimerkiksi, jos konserniin perustetaan uutta liiketoimintaa starttaileva pk-yritys, se ei pääse T&K-verokannustimen piiriin samoin kuin erillisyyhtiö. Voidaan jopa sanoa, että verolailla pyritään indikoimaan, että erillisyyhtiöissä toimiminen on suotavampaa. Onhan konsernikohtaisuuden perusteluna hallituksen esitysluonnoksessa ”jotta konserneissa ei voitaisi keinotekoisesti toimintaa järjestelmällä hyödyntää ylärajaa useankertaisesti.”

Lakiesityksessä on jo itsessään useita kohtia, joiden perusteella konsernikohtaista enimmäismäärää koskeva 6 § on tarpeeton. Aiempana lausunnossa mainittujen lain 1 §:n ja 7 §:n 3 momentin aiheuttamien rajausten lisäksi:

- Säännöskohtaisissa perusteluissa täsmennetään, että T&K-palveluita myyvä yhtiö ei voi tehdä vähennystä omassa toiminnassaan. Siten T&K-menojen siirtäminen konserniyhtiöiden välillä myynnillä ei ole mahdollista.
- Lisäksi säännöskohtaisissa perusteluissa vielä spesifisti mainitaan, että mikäli T&K-toiminta on konsernissa keskistetty yhteen yhtiöön, tämä palveluntarjoajayhtiö on vastaavassa tilanteessa kuin

toisistaan riippumattomat yhtiöt, eli lisävähennys voidaan tehdä vain ”siinä konserniyhtiössä, jonka tosiasialliseen liiketoimintaan tehtävä tutkimus- ja kehittämistoiminta liittyy.”
Palveluntarjoajakonserniyhtiö ei voi vähennystä tehdä itse tuosta palvelusta.

Yleisen lisävähennyksen suhteellisen prosenttiosuuden laskentatapa on raskas ja epäselvä. Mahdollisen ylimääräisen lisävähennyksen osalta suhteelliset prosenttiosuudet laskettaisiin vielä erikseen. Jokaisen konserniyhtiön osalta jouduttaisiin odottamaan muiden konserniyhtiöiden lukuja, ennen kuin oma tilinpäätös voidaan vahvistaa ja veroilmoitus antaa. Mikäli jonkun konserniyhtiön luvuissa tapahtuu muutoksia, jokaisen konserniyhtiön verotusta ja tilinpäätöstä tulee oikaista jälkikäteen.

Hallituksen esitysluonnoksen perusteella jää myös epäselväksi, miten toimitaan kansainvälisten konsernien tilanteessa. Mikäli yhtiöllä on toimintaa 20 maassa ja konserniyhtiöistä 3 toimii Suomessa, tuleeko suhteellisia prosenttiosuuksia laskettaessa ottaa huomioon vain Suomessa toimivat yksiköt vai kaikki?

Edellä lausutuun ja elinkeinoelämän järjestöjen aiemmin kuvatuun yhteisiin perusteisiin vaadimme, että konsernikohtaisuutta koskeva 6 § poistetaan lakiehdotuksesta tarpeettomana ja Suomen verojärjestelmän vastaisena.

3.3 Kansainvälinen toiminta

Hallituksen esitysluonnoksen perusteella jää epäselväksi, miten toimitaan kansainvälisissä tilanteissa. Pyydämme, että hallituksen esitysluonnokseen lisätään maininta kattaako laki tilanteen, jos suomalainen yritys hyödyntää ulkomailta ostetun T&K-palvelun tai T&K-työn tekee ulkomailta sijaitseva työntekijä. Toisaalta miten toimitaan, jos suomalainen yritys tuottaa T&K-palvelun ulkomaalaiselle (konserni)yhtiölle tai Suomessa työskentelevän työntekijän T&K-työpanoksen hyödyntäjä on ulkomainen (konserni)yritys?

Helsingissä 12.9.2022

Teknologiateollisuus ry

Petteri Rautaporras

Johtaja, pääekonomisti

Lisätietoja:

Maria Volanen, johtava asiantuntija, veropolitiikka (maria.volanen@teknologiateollisuus.fi)

Volanen Maria
Teknologiateollisuus ry